

KIRJANDUSE AINEKAVA

gümnaasiumi 12. klassile

Kursus „Kirjandus ja ühiskond“

I. Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

12.klassi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud:

- 1) mõistab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist, rahvus- ja maailmakultuurilist tähtsust ning selle rolli individuaalse ja kollektiivse identiteedi kujundamisel;
- 2) arendab ja rakendab oma loovvõimeid, koostab eri laadis ja žanris tekste, väljendab ennast nii suuliselt kui ka kirjalikult, lähtudes eesmärgist, situatsioonist ja kontekstist;
- 3) tunneb mitmekülgsemalt ja sügavamalt kirjandusteose poeetikat, tekstianalüüsi ja -tõlgenduse eri võimalusi, avab kirjanduse põhiliikide suhteid ja vorme;
- 4) mõistab kirjanduskeele kujundlikkust selle mitmetähenduslikkuses, kujundab kirjanduse kaudu oma esteetilisi ja eetilisi hoiakuid, seostab kirjandust teiste kunstiliikide ja eluvaldkondadega;
- 5) loeb eri laadis ja žanris eesti ja maailmakirjandusteoseid, analüüsib ja tõlgendab neid eri vaatenurkadest, näeb kirjandustekstide kaudu maailma ja iseenda mõistmise võimalusi.

II. Õppesisu (35 tundi)

Kirjanduse ja ühiskonna muutuvad suhted. Ühiskond ja inimene kirjanduse peeglis. Ühiskondlike murrangute ja vastuolude kujutamise. Kirjandus kui rahvuslike ja sotsiaalsete suhete peegeldaja. Kirjandusteose koht ajastus, rühmituses, traditsioonis ja rahvuskirjanduses.

Kirjandus- ja mõttevoolud ühiskonna mõjuväljas.

Psühholoogiline kujutamisaad (Margaret Atwood, Anton Hansen Tammsaare jt)
Naisvaatepunkt kirjanduses (Virginia Woolf, Anna Ahmatova jt) (õpetaja valikul).

Postkolonialistlik vaatepunkt kirjanduses (Hanif Kureishi, Arundhati Roy, Salman Rushdie jt) **“Kadunud põlvkond” ja sõjaromaan.** (Erich Maria Remarque, Ernest Hemingway, F. Scott Fitzgerald) (õpetaja valikul).

Ajalooline romaan (Albert Kivikas, Jaan Kross, Karl Ristikivi jt) (õpetaja valikul).

Ühiskondlik modernism (Tatjana Tolstaja, Ljudmilla Petruševskaja, Arvo Valton, Mati Unt, Enn Vetemaa) (õpetaja valikul).

Ajalookirjanduse uued suundumused (Guzel Jahina, Zahhar Prilepin, Sofi Oksanen jt)

Mälu, trauma ja kirjandus (Ene Mihkelson, Maarja Kangro jt)

Poliitika kirjanduse mõjutajana. Kirjandus ja ideoloogia. Võimu ja vaimu probleemistik kirjanduses. **Nõukogudeaegne kirjandus, sotsialistlik realism** (Hans Leberecht, Juhan Smuul jt) (ülevaade).

Autori positsioon ühiskonnas. Keelatud ja tõrjutud autorid (Aleksandr Solženitsõn)

Pagulaskirjandus (Vladimir Nabokov).

Tsensuur: keelatud raamatud ja käsikirjad (Albert Kivikas, Paul-Eerik Rummo jt).

Keelatud teemad: rahvuslus (Hando Runnel jt), okupatsioon ja küüditamine (Valev Uibopuu, Jaan Kruusvall jt), metsavendlus (Ene Mihkelson jt), religioon (Ain Kalmus, Uku Masing jt) jne. Kirjandusteoste varjatud sõnumid. Alltekst ja allegooria (ülevaade).

Poliitilise situatsiooni kujutamine ja selle mõju inimesele (Joseph Brodsky, Anna Ahmatova, Mihhail Bulgakov, Günter Grass, Imre Kertész, Milan Kundera, Boriss Pasternak, Viktor Pelevin, Vladimir Sorokin, David Michell, Bernhard Schlink; Jaan Kross, Viivi Luik jt) (õpetaja valikul).

Satiiriline kirjandus (Daniil Harms, Mihkel Mutt) (õpetaja valikul).

Kirjandus ja tulevikuühiskonnad (ülevaade)

Totalitaarsed ühiskonnad ja sotsiaalsed institutsioonid kirjanduses. Düstoopia (Ray Bradbury)

Katastroofi- ja hoiatusromaan, postapokalüptiline romaan (Boriss Akunin, Cormac McCarthy)

Transgressiivne kirjandus (Martin McDonagh).

Ühiskonnakriitiline luule (Kristiina Ehin, Sveta Grigorjeva)

Eestivene kirjanduse esiletõus (Igor Kotjuh)

Inimene ja tehismaailm. Inimene versus tehisintellekt. Humanistlik eetika ja teaduse areng. Indiviidi ja ühiskonna suhte teisenemine seoses tehnoloogilise progressiga (ülevaade)

Mõisted: ajalooline romaan, allegooria, alltekst, düstoopia, hoiatusromaan, iroonia, modernism, omaeluloolisus, postapokalüptiline romaan, postkolonialism, psühholoogiline romaan, satiir, sotsialistlik realism, sõjaromaan, transgressiivne kirjandus, tsensuur.

IV. Hindamine

- Kujundav hindamine
- Jooksev hindamine
- Kokkuvõttev (kursus)

Kursuse jooksul õpilane peab saama 3-4 jooksvat hinnet, mille alusel saab panna kursuse lõpliku hinne.

Jooksev hindamine sisaldab:

- Hinded suulise vastuse koostamisele
- Hinded kirjaliku töö eest (kirjand, narratiiv, esse, testid ja komplekse teksti analüüs)
- Hinded kirjalikke ja suuliste küsimuste vastuste eest
- Hinded loominguliste tööde eest
- Hinded peast oskamise eest
- Hinded ilmekat luuletekste lugemises ja ümberjutustamise rollides.
- Hinded üldistava kontrolltööde eest

V. Õppekirjandus

Mitmekesine õppekirjandus, mis vastab riikliku õppekavale.

VI. Õppevahendid

- Põhiliselt õppetöö toimub klassis, kus saab mõõblit paigaldada nii, et õpilane tunneks end mugavalt erinevate tunnivormide käigus (rühmatöö, ümarlauavestlused, arvutitega töötamine, näitlike situatsioonide loomine).
- Kasutatakse kaasaegsed info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad, Internet-allikad, PowerPoint presentatsioonid, videoallikad ja mängufilmid.
- Vajadusel korraldatakse tunde arvutiklassis või kasutades *SmartBoard*, grafoprojektoreid, tahvelarvuteid.
- Tunde peetakse vajaduse korral väljaspool kooli
- www.e-koolikott.ee
- www.opiq.ee